

Glava VI - RAČUNOVODSTVO I REVIZIJA

a) Vođenje poslovnih knjiga, sastavljanje i dostavljanje finansijskih izveštaja

109. Obaveza vođenja prostog ili dvojnog knjigovodstva

Podsećamo, sredinom decembra 2017. god., usvojene su brojne izmene *Zakona o porezu na dohodak građana*, koji je ključni zakon za regulisanje poreskih i drugih obaveza preduzetnika.

važno

Ključna **izmena** *Zakona o porezu na dohodak građana* („Sl. glasnik RS“, br. 113/17) odnosi se na **ukidanje** (za većinu subjekata) **knjiženja** računovodstvenih promena **po sistemu prostog knjigovodstva**, počev od **1.1.2019. god.** i uspostavljanje **obaveze vođenja poslovnih knjiga po sistemu dvojnog knjigovodstva**, za većinu preduzetnika, tj. **za one koji porez plaćaju na stvarni prihod.**

Dakle, ova odredba se primenjuje počev od 1.1.2019. god., a najviše je pogodila aktere privatnog zdravstva, koji su organizovani upravo kao preduzetnici (privatne ordinacije, poliklinike i sl.).

pažnja!

Skrećemo pažnju da se, **počev za 2019. godinu**, odredbama **člana 43. Zakona o porezu na dohodak građana** („Sl. glasnik RS“, br. 24/01,... **113/17 i 95/18** – dalje: *ZPDG*), **ne ukida vođenje poslovnih knjiga po sistemu prostog knjigovodstva za sve preduzetnike**, tj. **NE UKIDA se za preduzetnike poljoprivrednike i preduzetnike obveznike PDV i druge koji obavljaju delatnost.**

Podsećamo, počev od **1.1.2019. god. član 43. ZPDG** glasi:

„Obveznici iz člana 32. ovog zakona dužni su da vode poslovne knjige i da u njima iskazuju poslovne promene u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, odnosno na način određen ovim zakonom.

Preduzetnik iz člana 32. stav 2. ovog zakona koji porez plaća na stvarni prihod, vodi knjige po sistemu dvojnog knjigovodstva u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Preduzetnik poljoprivrednik i preduzetnik drugo lice iz člana 32. st. 3. i 4. ovog zakona, vodi poslovne knjige **po sistemu prostog knjigovodstva**, u skladu sa ovim zakonom.

Preduzetnici paušalci dužni su da vode **samo poslovnu knjigu o ostvarenom prometu.**“

Dakle, obveznik poreza **po osnovu prihoda od poljoprivrede i šumarstva** – fizičko lice koje je *nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva* upisanog u *Registar poljoprivrednih gazdinstava* u skladu sa propisima kojima se uređuje ta oblast, koje vodi poslovne knjige u skladu sa ovim zakonom i **porez** na prihode od samostalne delatnosti **plaća na oporezivu dobit** (tj. **preduzetnik poljoprivrednik**) **vodi i dalje poslovne knjige po sistemu prostog knjigovodstva.**

Takođe, **fizičko lice** koje je **PDV obveznik** u skladu sa *Zakonom o PDV*, kao i **svako drugo fizičko lice koje obavlja delatnost nezavisno** od toga da li je ta delatnost registrovana i **porez** na prihode od samostalne delatnosti **plaća na oporezivu dobit** (tj. **preduzetnik drugo lice**) takođe, **i dalje vodi poslovne knjige po sistemu prostog knjigovodstva.**

- Način vođenja poslovnih knjiga po sistemu **prostog knjigovodstva** je omogućavao preduzetnicima, koji su odabrali takav način vođenja svojih poslovnih knjiga, da nisu imali obavezu da podnose obrasce finansijskih izveštaja o poslovanju APR-u. Imali su samo obavezu podnošenja poreskih obrazaca *Poreskoj upravi*, do 15. marta tekuće godine za prethodnu godinu. Ovaj način vođenja poslovnih knjiga je i *manje transparentan* od dvojnog knjigovodstva, što je uzrokovalo težu kontrolu poslovanja od strane poreskih i drugih organa.

Prosto knjigovodstvo je vrsta knjigovodstva u kome se zakonski traži evidentiranje samo jednog ograničenog seta finansijskih promena, dok *sistem dvojnog knjigovodstva* predstavlja *sveobuhvatno evidentiranje* svih finansijskih promena i poslovnih događaja.

Prosto knjigovodstvo se vodi u skladu sa odredbama *Pravilnika o poslovnim knjigama i iskazivanju finansijskog rezultata po sistemu prostog knjigovodstva* („Sl. glasnik RS“, br. 140/04) i odredbama **ZPDG.**

- Kod **dvojnog knjigovodstva** za svaku od tih promena treba imati knjigovodstveni, računovodstveni dokument u pisanom ili elektronskom obliku, koji sadrži sve podatke vezane za knjiženje. Iz ovog proizilazi dodatna obaveza pravovremenog pribavljanja, kao i savesnog čuvanja dokumenata, poput ulaznih i izlaznih

računa, priznanica, otpremnica, dostavnica, razna rešenja, odluke, ugovori, nalozi (ukupne dnevne uplate i isplate), jer u sistemu dvojnog knjigovodstva se knjiži svaka pojedinačna uplata i isplata u toku dana.

Dvojno knjigovodstvo vodi se u skladu sa **Zakonom o računovodstvu** („Sl. glasnik RS“, br. 62/13 i 30/18), kao i odredbama **Pravilnika o Kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike** („Sl. glasnik RS“, br. 95/14), uz primenu odgovarajućih međunarodnih računovodstvenih standarda. Dakle, oni koji vode dvojno knjigovodstvo primenjuju i:

- *Međunarodne računovodstvene standarde* (dalje: **MRS**), odnosno,
- *Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja* (dalje: **MSFI**), odnosno,
- *Međunarodni standard finansijskog izveštavanja za mala i srednja pravna lica*

(dalje: **MSFI za MSP**).

Pomenuti *Pravilnik* se odnosi i na **mikro** pravna lica u skladu sa *Zakonom o računovodstvu*.

Knjigovodstvene evidencije, obaveze prikupljanja i slanja knjigovodstvene dokumentacije knjigovodstvenim agencijama u postojeća *dva sistema vođenja knjiga* se takođe **razlikuju u vezi sa rokovima za dostavu na knjiženje** (primljeni računi, tabele pazara) jer su oni **kraći i striktniji** u sistemu dvojnog knjigovodstva. Rokovi za dostavljanje dokumentacije u sistemu dvojnog knjigovodstva su **3-7 dana**.

Primeru radi, svu dokumentaciju za kupovinu nekog materijala (ulazne fakture) potrebno je pribaviti i od dobavljača zahtevati dokumenat *odmah bez odlaganja*, za razliku od ranije prakse (kod prostog knjigovodstva), da se često ovakva dokumentacija pribavljala daleko izvan tih vremenskih okvira.

Dvojno knjigovodstvo podrazumeva i novu obavezu - da se **završni finansijski izveštaji podnose Agenciji za privredne registre**. U sistemu prostog knjigovodstva, finansijski izveštaji su bili sastavljani ali su se uglavnom koristili u procedurama za dobijanje kredita ili podsticaja od strane države.

važno

Pomenutim izmenama **ukinuta je mogućnost preduzetnicima** (napominjemo, **uz izuzetak** poljoprivrednika, PDV obveznika i drugih fizičkih lica koja obavljaju delatnost) **da poslovne knjige vode po sistemu prostog knjigovodstva, već su u obavezi da vode poslovne knjige po sistemu dvojnog knjigovodstva**. Ova obaveza (na osnovu izmena *ZPDG* iz „Sl. glasnik RS“, br. 113/17) stupila je na snagu 1.1.2019. god. **Preduzetnici moraju da rade finansijske izveštaje svog poslovanja za 2019. godinu, na isti način kao i mikro pravna lica**.

Razlika u odnosu na ranije godine je **i u roku za podnošenje poreskih obrazaca Poreskoj upravi**, koji će počev za **2019. god. biti do 15. aprila** tekuće godine za prethodnu godinu.

Najevidentnija posledica uvođenja dvojnog knjigovodstva za većinu subjekata, koja već utiče na dosadašnju poslovnu praksu, je uspostavljanje **potpune transparentnosti prihoda i rashoda**, značajno smanjenje manevarskog prostora u vezi obračuna dobiti. Dvojno knjigovodstvo nameće obavezu veoma odgovornog i ozbiljnog finansijskog poslovanja. Uvođenje potpune transparentnosti poslovanja može se smatrati i osnovnim motivom zakonodavca prilikom donošenja ovog zakonskog rešenja.

I kod prostog i kod dvojnog knjigovodstva postoji obaveza da preduzetnici **moraju urediti način vođenja poslovnih knjiga nekim svojim opštim aktom** (*Pravilnikom, odlukom*), međutim veliki broj preduzetnika koji vode knjige u sistemu prostog knjigovodstva takvu vrstu internih akata nema. U sistemu dvojnog knjigovodstva **razna interna akta** poput opšteg akta preduzetnika koji vodi knjige po sistemu dvojnog knjigovodstva, internog pravilnika u vezi sa čuvanjem računovodstvenih isprava, evidencija i finansijskih izveštaja, opšteg akta o čuvanju računovodstvene dokumentacije, licima odgovornim za čuvanje i poslovnim prostorijama u kojima će se čuvati, dobijaju na punom značaju.

110. Da li je obavezno vođenje analitike robnog knjigovodstva u maloprodaji?

Dvojno knjigovodstvo ima **brojne prednosti**, koje posebno dolaze do izražaja kada se radi o preduzetnicima sa većim obimom posla, većim prihodima i brojnim dobavljačima. Ukoliko se vodi *dvojno knjigovodstvo*, upravo zato što se knjiži svaka i najmanja promena, mnogo je lakše imati **analitički prikaz** prihoda od neke konkretne usluge ili troškova koji nastaju plaćanjima prema nekom konkretnom dobavljaču. Moguće je u svakom trenutku znati kolika je vaša obaveza prema svakom dobavljaču i kolika su vaša potraživanja od nekog kupca.

To su sve podaci koji imaju posebnu važnost u smislu finansijskog i poslovnog upravljanja, koje postaje sve bitnije sa porastom prihoda organizacije.

Činjenica da je *dvojno knjigovodstvo* osmišljeno da bi se pratila bukvalno svaka finansijska promena u organizaciji dovešće do uspostavljanja potpune transparentnosti finansijskog poslovanja, smanjenja manevarskog prostora za poresku optimizaciju, tj. sa *dvojnim knjigovodstvom* dolazi i obaveza odgovornog i veoma ozbiljnog finansijskog poslovanja.

Ovo su bitne promene u načinu poslovanja preduzetnika koji su od 1.1.2019. god. prešli sa *prostog* na vođenje *dvojnog knjigovodstva*, ali zakonodavac je ovoga puta ostavio razuman rok za primenu tih izmena.

važno

S tim u vezi, početkom 2019. godine, mnoge računovođe su se pitale **da li postoji obaveza vođenja robnog knjigovodstva u maloprodaji od 1.1.2019. god. kod prelaska sa prostog na dvojno knjigovodstvo?** Takođe i, **da li je obavezno vođenje robnog knjigovodstva u maloprodajnim objektima po artiklima?**

Konkretan odgovor na ovu nedoumicu je da **NIJE OBAVEZNO da se vodi robno knjigovodstvo u maloprodajnim objektima od 1.1.2019. god.**, što je i **jedna od razlika** između vođenja prostog i dvojnog knjigovodstva (imajući u vidu da ovo najviše pogađa sve preduzetnike koji su morali da pređu sa prostog na dvojno knjigovodstvo počev od 1.1.2019. god.).

Ipak, naša **preporuka je da se vodi analitika robnog knjigovodstva u maloprodaji**, ukoliko je trgovac u mogućnosti.

Kod malih radnji to neće biti problem, **kalkulacije po artiklima** su rađene i do sada, a za pazare će radnja morati da dostavi taksativno navedene artikle koji su tog dana prodati.

Što se tiče **velikih** preduzetnika tu, ukoliko već ne postoje **softverski programi, da bi se vodila analitika** robnog knjigovodstva, morali bi da se instaliraju, i to najjednostavnije bi bilo ukoliko bi se instalirali **programi u kojima se već vodi sintetika finansijskog knjigovodstva**, tako da bi se **analitika robnog knjigovodstva preuzimala iz maloprodajnog objekta**. Ovo posebno iz razloga što postoje **neke najave Poreske uprave** da će tražiti **da se fiskalne kase zamene računarima** koji bi bili **povezani sa Poreskom upravom**, kako bi ona u svakom momentu mogla da kontroliše poslovanje maloprodajnog objekta bez dolaska inspektora u isti.

To je dakle bila zamisao **Poreske uprave**, međutim **od toga se odustalo**, barem privremeno, dok se ne obezbede neka sredstva za pomoć obveznicima (trgovcima) pošto ti softveri dosta koštaju.

Inače, ne postoji **zvanično saopštenje** da se prodaja u maloprodajnim objektima mora voditi analitički, niti da se ne mora voditi na taj način.

Tako da, većina stručne javnosti se slaže, ukoliko ne želite, možete u 2019. godini još uvek prodaju voditi kao i do sada.

Bilo je govora da će se **pazari voditi analitički** (što dosta firmi i vodi preko softverskih programa), a pomenuli smo nameru **Poreske uprave da propiše uvodnje računara u maloprodajne objekte koji bi bili povezani sa Poreskom upravom**, kako bi u svakom momentu mogli da kontrolišu prodaju. To bi bilo jako skupo za male privrednike, pa čak su razmišljali i o pomoći u finansiranju tog projekta, ali dok zvanično ne dobijemo obaveštenje, sve ostaje po starom. Dakle, **ostaje da je Poreska uprava od toga odustala, za sada**. Ukoliko dođe do zvaničnog saopštenja PU ili do izmene propisa blagovremeno ćemo o tome obavestiti pretplatnike preko našeg sajta: www.rezonsrbija.rs